

В І Д Г У К

на дисертаційну роботу

Кінайлюка Михайла Васильовича

ПРИНЦИПИ АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ХОСТЕЛІВ (НА ПРИКЛАДІ НАЙКРУПНІШИХ МІСТ УКРАЇНИ),

представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 19 – Архітектура та будівництво,
спеціальності 191 – Архітектура та містобудування

Детальний аналіз дисертації Кінайлюка Михайла Васильовича «Принципи архітектурно-планувальної організації хостелів (на прикладі найкрупніших міст України)» та наукових публікацій здобувача дозволяє зробити узагальнені висновки щодо актуальності теми, ступеня обґрунтованості основних наукових положень, рекомендацій, наукової новизни та достовірності висновків, практичного значення, а також надати загальну оцінку дослідження.

Актуальність теми дисертаційного дослідження:

Актуальність дисертаційного дослідження визначається зростанням потреби у доступних засобах тимчасового розміщення в найбільших містах України, які концентрують туристичні потоки, освітню, ділову та культурну активність. У цій системі хостели посідають важливе місце завдяки порівняно невисокій вартості проживання, значній місткості та можливості розміщення у різних типах міської забудови.

Водночас практика формування хостелів в Україні характеризується нерівномірністю їх розміщення, значною варіативністю планувальних рішень і поширеним пристосуванням будівель, первісно не призначених для функції тимчасового проживання. Це зумовлює необхідність урахування містобудівних умов, транспортної доступності, функціонального оточення, місткості об'єкта та особливостей його інтеграції у сформовану структуру міста.

Особливої уваги потребують питання відповідності між містобудівним положенням хостелу та його внутрішньою функціонально-планувальною організацією, оскільки ефективність такого закладу залежить не лише від складу приміщень, а й від його зв'язку з центрами громадської активності, туристичними маршрутами та транспортною інфраструктурою.

Отже, дослідження закономірностей розміщення, типологічних особливостей, принципів і прийомів архітектурно-планувальної організації хостелів на прикладі найкрупніших міст України є актуальним для розвитку архітектурної науки, удосконалення проєктної практики та раціонального формування міської інфраструктури тимчасового проживання.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації:

Результати проведеного аналізу дисертаційної роботи та наукових праць здобувача підтверджують достатній рівень обґрунтованості її основних положень. Автором опрацьовано значний обсяг наукової літератури, нормативних матеріалів і прикладів вітчизняної та світової практики проєктування хостелів. Узагальнення історичних, містобудівних, функціональних, економічних і експлуатаційних аспектів дало змогу встановити характерні особливості та закономірності архітектурно-планувальної організації досліджуваних об'єктів.

Достовірність висновків і доцільність запропонованих рекомендацій забезпечуються застосуванням комплексу методів дослідження та послідовністю виконаного аналізу. У роботі визначено фактори формування хостелів, розроблено їх класифікацію, сформульовано основні принципи і прийоми, запропоновано функціонально-просторові моделі для об'єктів різної місткості та рівня комфортності, а також перевірено отримані положення у процесі авторського проєктування.

Достовірність основних положень роботи підтверджується:

- опублікуванням результатів дисертаційного дослідження у рецензованих наукових фахових виданнях;
- результатами, отриманими здобувачем унаслідок комплексного опрацювання теоретичних праць, нормативної документації та вітчизняного і закордонного досвіду проєктування хостелів;
- оприлюдненням та апробацією основних положень роботи під час міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій;
- застосуванням сукупності загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, зокрема натурних обстежень, статистичного та порівняльного аналізу, комплексного вивчення факторів впливу, графоаналітичних методів, функціонально-просторового і графічного моделювання, пошукового проєктування та соціально-економічного аналізу;

- практичною перевіркою розроблених положень в авторських архітектурних проєктах і концептуальних рішеннях.

Зазначене підтверджує, що основні положення і висновки дисертаційної роботи є достовірними та науково обґрунтованими, узгоджуються з поставленою метою і завданнями дослідження. Одержані результати мають належний рівень наукової цінності та свідчать про високий рівень фахової і наукової підготовки здобувача.

Наукова новизна одержаних результатів:

До найбільш суттєвих положень дисертаційної роботи, що мають наукову новизну, варто віднести:

- узагальнено та систематизовано світовий і вітчизняний досвід проєктування хостелів, визначено етапи їх становлення та розвитку, а також розроблено класифікацію за основними типологічними ознаками;

- запропоновано моделі функціонально-просторової організації хостелів різної місткості та рівня комфортності;

- сформульовано принципи архітектурно-планувальної організації хостелів, що враховують їх містобудівні, функціональні, економічні, ергономічні, безпекові та інклюзивні характеристики;

- удосконалено прийоми містобудівного розміщення, формування архітектурно-планувальної структури та естетично-образних рішень хостелів;

- удосконалено методику економічного оцінювання ефективності архітектурної організації хостелів;

- подальшого розвитку набули рекомендації щодо практичного використання розроблених методичних засад, принципів і прийомів у проєктуванні та реконструкції хостелів.

Практичне значення дослідження:

- Практична цінність дисертаційної роботи полягає у можливості застосування її результатів під час проєктування нових хостелів, реконструкції існуючих будівель та адаптації окремих приміщень до функції тимчасового проживання. Розроблені моделі, принципи та прийоми можуть бути використані для обґрунтування архітектурно-планувальних рішень об'єктів різної місткості й категорії комфортності.

- Запропоновані автором положення можуть стати основою для вдосконалення нормативних і методичних документів, що регламентують

проектування хостелів та інших закладів тимчасового розміщення. Практичне значення мають також систематизовані вимоги до містобудівного розташування, функціонального зонування, організації житлових і громадських приміщень, забезпечення безпеки, ергономічності та інклюзивності.

– Результати дослідження можуть бути використані у професійній діяльності архітекторів і проектних організацій, у конкурсному та експериментальному проектуванні, а також у навчальному процесі під час підготовки фахівців за спеціальністю «Архітектура та містобудування». Матеріали роботи можуть бути корисними для подальших наукових досліджень, інвесторів, представників туристичної галузі та інших зацікавлених сторін.

У вступі дисертаційної роботи здобувачем обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено її зв'язок із науковими програмами та напрямками. Мета роботи відповідає її назві та розкривається у сформульованих завданнях. Коректно визначено об'єкт і предмет дослідження, наведено положення наукової новизни, практичне значення одержаних результатів та відомості про їх апробацію.

У першому розділі «Сучасні тенденції архітектурного проектування хостелів» автором проаналізовано теоретичні, нормативні та практичні матеріали за темою дисертації. Встановлено, що комплексні дослідження архітектурно-планувальної організації хостелів у вітчизняній науковій літературі відсутні, тоді як наявні праці переважно присвячені соціальним, економічним і туристичним аспектам їх функціонування. Уточнено основні поняття та терміни за темою роботи.

У розділі досліджено еволюцію хостелів, узагальнено вітчизняний і зарубіжний досвід їх проектування, розглянуто містобудівне розташування, функціональну структуру, місткість, рівні комфортності та типи житлових одиниць.

За результатами проведеного аналізу розроблено класифікацію хостелів за цільовою аудиторією, місткістю, рівнем комфортності, місцем розташування, типом житлових одиниць, архітектурно-планувальною структурою та типом будівництва.

У другому розділі «Методика архітектурно-планувальної організації хостелів» визначено методичні засади дослідження, що ґрунтуються на поєднанні загальнонаукових і спеціальних методів: аналізу наукових та нормативних джерел, історико-аналітичного і порівняльного методів, комплексного функціонально-планувального аналізу, натурних обстежень та графоаналітичних досліджень.

Виявлено та систематизовано основні фактори впливу на архітектурно-планувальну організацію хостелів: містобудівні, соціально-економічні, функціонально-планувальні, кліматичні, ергономічні, нормативно-регуляторні, безпеково-експлуатаційні та національно-культурні. Запропоновано підходи до економічного оцінювання ефективності проєктних рішень.

У третьому розділі «Рекомендації щодо архітектурно-планувальної організації хостелів в Україні» сформульовано основні принципи архітектурно-планувальної організації хостелів: містобудівної інтегрованості, економічної ефективності, безпечності та контрольованості, ергономічності, інклюзивності та універсальності.

Для реалізації визначених принципів запропоновано відповідні архітектурно-планувальні прийоми: інтеграцію у транспортну та туристично-рекреаційну мережу, організацію евакуаційних шляхів, застосування безбар'єрних рішень, мінімізацію шляхів пересування, ергономічну організацію приміщень, адаптацію санітарно-гігієнічних зон, формування контрольованих індивідуальних осередків, а також акустичне і візуальне розмежування простору.

На основі графоаналітичних досліджень розроблено моделі архітектурно-просторових рішень хостелів різної місткості та рівня комфортності з урахуванням нового будівництва, реконструкції та інтеграції у структуру існуючих будівель.

Загалом дисертаційна робота характеризується комплексністю та послідовністю викладення матеріалу.

Загальні висновки відповідають поставленим завданням і підтверджують досягнення визначеної мети дослідження.

Узагальнюючи оцінку представленої роботи, можна визначити її **основні здобутки:**

1) сформульовані основні принципи архітектурної організації хостелів, як соціально значущого типу архітектурного середовища, здатного реагувати на виклики надзвичайних ситуацій та потреби суспільства: принцип містобудівної інтегрованості; економічної ефективності; безпечності та контрольованості; ергономічності; інклюзивності та універсальності дизайну;

2) ґрунтовне дослідження, розробка класифікації та основних моделей архітектурно-просторових рішень хостелів у відповідності до містобудівного розміщення, типу будівництва, рівня комфортності та місткості, а також надання рекомендацій щодо раціональної їх організації в умовах нового будівництва та реконструкції;

3) впровадження результатів дисертації при розробленні проєктних рішень в м. Києві та м. Чернігові та у навчальний процес кафедри архітектурного проєктування цивільних будівель і споруд Київського національного університету будівництва і архітектури.

Високо оцінюючи дану дисертаційну роботу в цілому, можна висловити деякі **побажання та зауваження:**

1. У назві розділу 1 «Сучасні тенденції архітектурного проєктування хостелів» доцільно було б додати формулювання щодо проведеного ретроспективного аналізу формування хостелів, що є цінним для передумов даного дослідження та дає змогу проаналізувати виокремлення такого типу короткочасного житла в окрему категорію в процесі його розвитку.

2. В дисертаційній роботі розроблені аналітичні схеми, що наглядно ілюструють та доповнюють текстову частину проведеного дослідження. Проте окремі графічні матеріали могли б бути супроводжені відповідними текстовими поясненнями, що дозволило б більш чітко наочно зрозуміти визначені автором основні положення. Наприклад, в схемах до підрозділу 1.2. «Аналіз сучасного досвіду проєктування та реконструкції хостелів», які ілюструють різні типи архітектурного формотворення даних об'єктів, доцільно було б окрім ілюстративного ряду (загального вигляду та планувальної структури будівель) розмістити текстовий блок з виявленими особливостями їх формування за визначеними критеріями аналізу.

3. В дисертаційному дослідженні в розділі 1, підрозділі 1.2, сторінка 49 наведений різний понятійний апарат та зафіксовано суттєві відмінності у

трактуванні поняття «хостел». Зокрема автор посиляється на ДСТУ 9106:2021, яке не адаптовано до умов війни та розроблялося без урахування воєнних дій, руйнувань та ризиків безпеки. Варто було б уточнити та навести авторське трактування поняття «хостел».

4. Стратегії розвитку, на яких базується дослідження принципів архітектурної організації хостелів, спираються переважно на молодіжний тип хостелів, проте в нинішніх умовах Україна потребує більш глибокого дослідження та вивчення досвіду формування саме соціальних хостелів або спеціалізованих хостелів, що орієнтовані на виконання функції короткотривалого притулку для осіб, що потребують соціальної підтримки та, як правило, вони є не комерційними, орієнтованими на внутрішньо переміщених осіб. Це може бути більш ґрунтовно проаналізовано у подальших наукових роботах автора.

5. В науковій новизні проведеного дослідження є дещо суперечливим віднесення першого пункту у категорію «вперше», а саме: 1. систематизовано та охарактеризовано світовий та вітчизняний досвід проектування хостелів, визначена еволюція їх розвитку у структурі закладів тимчасового проживання, розроблено класифікацію.

6. Апробація матеріалів дисертації представлена сімома науково-практичними конференціями, з яких 6 були проведені у Київському національному університеті будівництва і архітектури та 1 – у Львові. Варто було б урізноманітнити перелік конференцій, в яких було прийнято участь й закордонними також.

7. У «Практичне значення отриманих результатів» доцільно було б більше конкретизувати нормативні документи, для яких дане дослідження створює можливість коригування та оновлення у подальшому, зокрема зазначити їх номер, шифр, категорію.

8. Принцип безпечності та контрольованості зосереджений на забезпеченні протипожежної безпеки, інших нормативних вимог у межах колективного проживання та створенні психологічного комфорту. Проте важливо було також зосередитись на конкретизації безпечних умов перебування та захисті житлових зон під час обстрілів, обов'язковій наявності укриттів та/або безпекових капсул, інших заходів проти ракетних загроз.

Проте, зазначені зауваження не знижують цінності роботи та принципово не впливають на загальну її оцінку.

Дисертація Кінайлюка Михайла Васильовича «Принципи архітектурно-планувальної організації хостелів (на прикладі найкрупніших міст України)» повністю відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44 та є завершеною, самостійною науковою роботою, отримані результати якої забезпечують суттєвий внесок в архітектурну науку. В представленій науковій роботі відсутні будь-які порушення академічної доброчесності.

Загальний висновок:

Дисертаційне дослідження Кінайлюка Михайла Васильовича «Принципи архітектурно-планувальної організації хостелів (на прикладі найкрупніших міст України)», представлене на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 19 «Архітектура та будівництво», спеціальності 191 «Архітектура та містобудування», є завершеною самостійною науковою працею, отримані теоретичні і практичні результати якої не викликають сумнівів, відзначаються науковою новизною та свідчать про досягнення здобувачем високого рівня оволодіння методологією наукових досліджень, а її автор, Кінайлюк Михайло Васильович, заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 19 «Архітектура та будівництво», спеціальності 191 «Архітектура та містобудування».

Офіційний опонент:

кандидат архітектури, доцент,
завідувач кафедри
архітектури будівель і споруд
Харківського національного університету
міського господарства імені О. М. Бекетова

Смірнова О. В.

Романенко